

UDDANNELSE FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING – PRAKSIS, FORSKNING OG POLICY

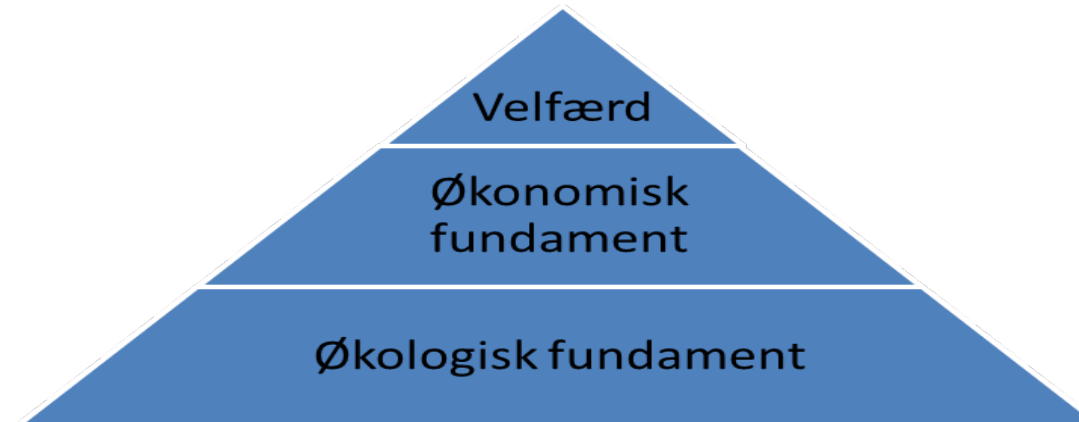
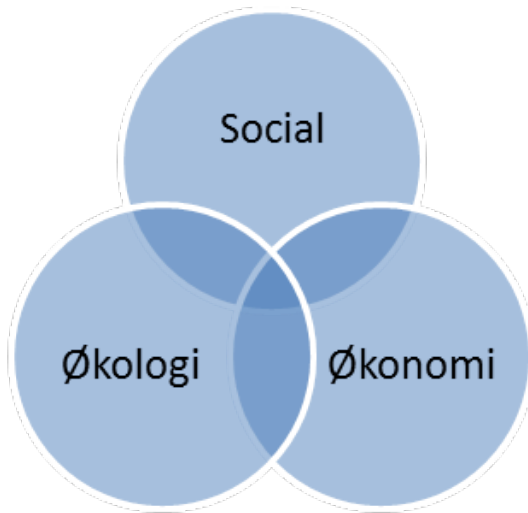
BEGREBSHISTORIK

- 1713 - Nachhaltigkeit - Hans Carl von Carlowitz. *Sylvicultura oeconomica*
- 1910 - Nachhaltigkeit - *Perpetuitas*
- 1945 → Sustainability - *Sustinere*
- 1968 - Romklubben - Limits to Growth (1972)
- 1987 - Brundtland kommissionen: Our common future.
  - "En bæredygtig udvikling er en udvikling, som opfylder de nuværende behov, uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare"

BÆREDYGTIG UDVIKLING

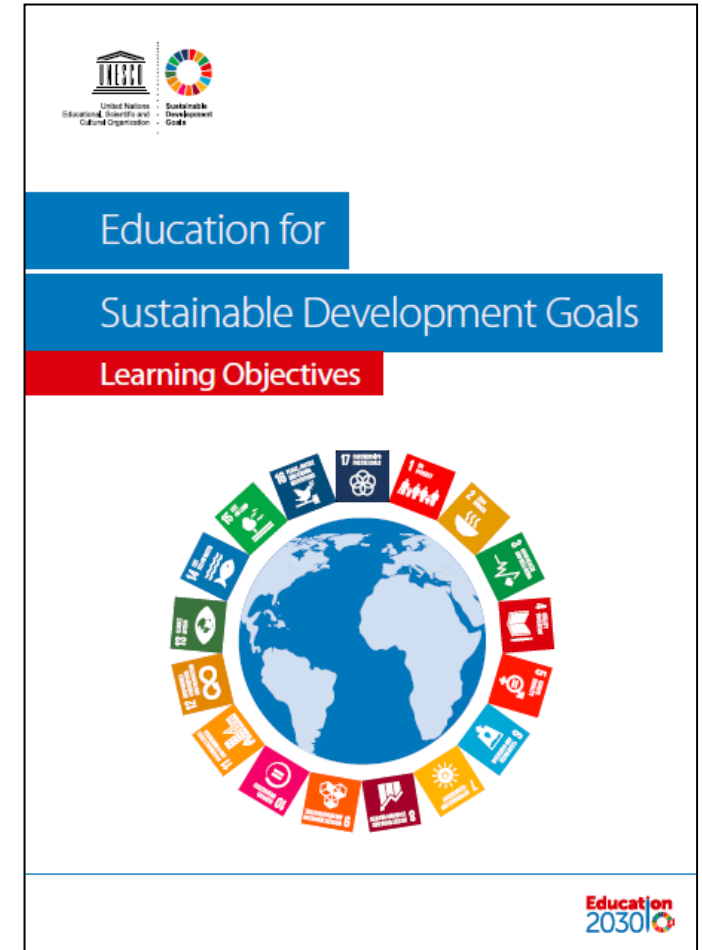
Smal opfattelse - (UBU1)

- Kickstartet med Brundtland og øget fokus gennem 90'erne.
- Fokus på at promovere forandringer i adfærd
- Promovere adfærd og måder at tænke på, hvor behovet er klart identificeret i enighed
- Statisk forståelse af "bæredygtighed"
- Bæredygtighed er ofte genstand for undervisning
- Læring OM og FOR bæredygtig udvikling

Bred opfattelse - (UBU2)

- Opbygge kapacitet til at tænke kritisk om, og ud over hvad eksperter fortæller.
- Undersøge og kritisere modsætningerne i ”bæredygtig livsførelse”
- Processuel forståelse af ”Bæredygtig udvikling”
- Læring og folkeoplysning SOM bæredygtig udvikling
- Eksempler i Karsten Schnack’s Handlekompetence. UNESCO ESGD 2017

EN BRED OG POSITIV TILGANG TIL PÆDAGOGIK OG BÆREDYGTIG UDVIKLING?

	Negativ Fokus på CO2 og forurening	Positiv CO2, Forurening, trivsel, livskvalitet, deltagelse (etc.)
Smal Individuelle valg	1	2
Bred Individuelle valg og socio-materielle perspektiver	3	4

IMPLEMENTERINGSSTRATEGIER I DEN DANSKE GRUNDSKOLE

”I dag indgår bæredygtighed ikke som et separat fag i grundskolen i Danmark, men til gengæld indgår bæredygtighed i faghæfter for en række fag, herunder naturfagene, samfundsfag, historie, geografi, madkundskab og design og håndværk.”

Madsen & Lysgaard, 2020

“En central diskussion i forhold til grundskolen handler om, hvorvidt bæredygtighed bør sættes på skemaet som et separat fag, indgå som tema i en række fag, eller som et generelt værdigrundlag for al arbejde på skolen.”

Madsen & Lysgaard, 2020

BÆREDYGTIGHEDENS PÆDAGOGIK

- Forskerseminar og boglancering
18.november kl. 13-17 på Københavns
Professionshøjskole i lokale K6.18 og
virtuelt
- Skriv til jonas@edu.au.dk eller
Najo@kp.dk hvis du vil være med.

2030 SKOLER

Kristine F. Tolborg

Motivation

Hvordan bliver verdensmålene en integreret del af skolens virke?

UNDERVISNING

PÆDAGOGIK

INSTITUTION

Mulighedsrum

Hvad har skolerne af muligheder for selv at sætte dagsordenen?

yes!
we
can!

Hvordan

Handleplan

- Skolens egne mål
- Ejerskab og forankring
- Sætter en retning med relativt frie rammer

Bidrager med:

- Fælles fortælling for skolen
- Taler ind i aktuel + vedkommende dagsorden
- Idérigdom og stolthed

Fakta om 2030 SKOLER

Programmet er 1 år gammelt

18 skoler

5 skoler certificeret

Landsdækkende

Fra grundskole til videregående
uddannelser

Skolen som aktør

Hvad har skolen af muligheder for at kunne gøre en forskel?

- Bæredygtig indkøbspolitik
- Skældud fri skole
- Plante skov i lokalområdet
- ...

Hvordan kan det bruges pædagogisk og evt. kobles med undervisning?

Plads til eksperimenter

Vi kender ikke alle svarene. Der er brug for at:

- Prøve ting af og eksperimentere
- Give plads til at fejle

Det kræver tid og mod – på både leder- og lærerniveau.

Handling giver håb

Elevperspektivet: Det er vigtigt at opleve, at man har indflydelse på sit eget liv

Derfor er inddragelse af eleverne essentielt – også i bæredygtighedsarbejdet

Alle vil gerne styrke elevernes handlekraft.
Men tør skolerne give dem reel indflydelse?

Kristine F. Tolborg

2030 SKOLER

info@2030skoler.dk

www.2030skoler.dk

Bæredygtighed i grundskolen

**WORKSHOP OM UNDERVISNING, LÆRING OG SKOLEUDVIKLING
MHT. UDDANNELSE FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING (UBU)**

Bæredygtighed i grundskolen

Program for i dag

- Kl. 11:00** – Velkommen og præsentation af Center for Grundskoleforskning v. Nikolaj Elf
- Kl. 11:05** – Programmet for webinaret ”Bæredygtighed i grundskolen” v. Martin Hauberg-Lund Laugesen
- Kl. 11:10** – Uddannelse for bæredygtig udvikling: Praksis, forskning og policy v. Jonas Lysgaard
- Kl. 11:20** – Hvad rører sig indenfor bæredygtighed i grundskolen?: udfordringer og muligheder v. Kristine Tolborg
- Kl. 11:30** – Hvordan vil Center for Grundskoleforskning arbejde med UBU i grundskolen? v. Martin Hauberg-Lund Laugesen
- Kl. 11:40** – Breakout rooms om manglende og ønsket viden om UBU
- Kl. 11:50** – Formulering af spørgsmål og kommentarer om manglende/ønsket viden om UBU i chatten
- Kl. 11:55** – Afsluttende bemærkninger og tak for i dag v. Jonas, Kristine og Martin

Bæredygtighed i grundskolen

Aktiviteter indtil videre

- 1) DFF-virkemiddel² ansøgning om tematiske midler (Indsendt d. 11/6, svar oktober '20).
- 2) FKK-virkemiddel² ansøgning (Indsendt d. 2/10, svar april '21).
- 3) Etablering af tværinstitutionelt samarbejde mellem SDU, AU, UCSyd, UCL og KP.
- 4) Samarbejde med 2030Skoler om etablering af skolesamarbejder.
- 5) Dialog med Gram skole om UBU-udviklingsprojekt i Region Syddanmark.

Bæredygtighed i grundskolen

Behov for forskning angående...

- a) ... elevers følelser af håb og bekymring om klimaforandringer. (Ojala 2017)
- b) ... vestlige uddannelsessystemers metafysiske fundament. (Bonnett 2007)
- c) ... autenticiteten af læreres tilstedeværelse. (Jensen & Schnack 2006)
- d) ... konfrontatoriske læringsaktiviteters stedspecificitet. (Lysgaard, Bengtsson & Laugesen 2019)
- e) ... konkrete forsøg på at gøre skoler og pædagogiske praksisser 'vilde'. (Jickling et al. 2018)

Bæredygtighed i grundskolen

Maria Ojalas pædagogiske anbefalinger (Ojala 2017)

”Facing Anxiety in Climate Change Education:
From Therapeutic Practice to Hopeful Transgressive Learning” (2017)

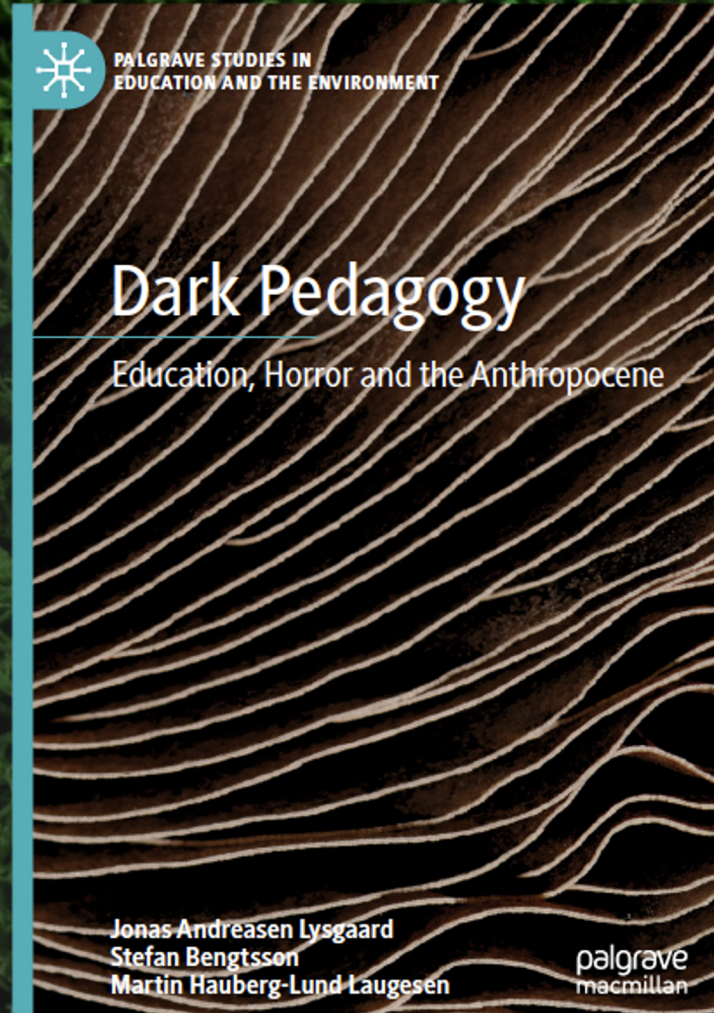

Bæredygtighed i grundskolen

Maria Ojalas pædagogiske anbefalinger (Ojala 2017)

1) Vigtigt at have modet til som lærer at tillade, at *mørket og problemerne* indlemmes i undervisningen: "[T]o face the negative is the starting point of constructive hope".

Jonas Lysgaard
Aarhus Universitet, Danmark

Stefan Bengtsson
Uppsala Universitet, Sverige

Dark Pedagogy: Education, Horror & the Anthropocene (2019)

Bæredygtighed i grundskolen

Maria Ojalas pædagogiske anbefalinger (Ojala 2017)

- 1) Vigtigt at have modet til som lærer at tillade, at *mørket og problemerne* indlemmes i undervisningen: "[T]o face the negative is the starting point of constructive hope".
- 2) Vigtigt at inddrage *samfundsaktører* i undervisningen, som er i gang med at gøre en forskel: "[D]isrupt the rather common view among young people that adults do not really care".

Bæredygtighed i grundskolen

Maria Ojalas pædagogiske anbefalinger (Ojala 2017)

- 1) Vigtigt at have modet til som lærer at tillade, at *mørket og problemerne* indlemmes i undervisningen: "[T]o face the negative is the starting point of constructive hope".
- 2) Vigtigt at inddrage *samfundsaktører* i undervisningen, som er i gang med at gøre en forskel: "[D]isrupt the rather common view among young people that adults do not really care".
- 3) Vigtigt at lærere og elever sammen udforsker *realismen* i de håb og utopiske forestillinger, som produceres igennem konstruktive undervisningsaktiviteter: "[T]o consider probable, preferable and possible futures".